

Ewa Bondaruk

Leasing : jako cywilno-prawna umowa nazwana

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis nr 9, 118-129

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

EWA BONDARUK

LEASING - JAKO CYWILNO-PRAWNA UMOWA NAZWANA

Pierwszych transakcji typu leasingowego można dopatrywać się w transakcjach najmu i dzierżawy, polegających na odpłatnym użyczeniu rzeczy do czasowego korzystania, niekiedy z przeznaczeniem sprzedaży tych rzeczy. Zawierano je w starożytnych cywilizacjach Egiptu i Mezopotamii, około 5 tys. lat temu.¹

W rozwoju światowego leasingu zasadnicze znaczenie ma rok 1952, ponieważ wtedy powstała pierwsza niezależna spółka leasingowa – United States Leasing Corporation. Nieco później powstało w USA wiele podobnych spółek, zwłaszcza po zniesieniu w 1962 r. zakazu prowadzenia działalności leasingowej, odnoszącego się do spółek i banków. Powstało wówczas wiele spółek, banków i innych instytucji finansowych.

Od 1960 rozpoczęła się ekspansja leasingu w Kanadzie, Europie Zachodniej, na Dalekim Wschodzie, a następnie w innych częściach świata.²

Zjawisko leasingu w Polsce uaktywniło się po roku 1989. Właściwie ta forma kredytowania oraz wspierania obrotu dobrami inwestycyjnymi zaczęła cieszyć się zainteresowaniem po wejściu w życie ustawy z 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej³, oraz o działalności gospodarczej z udziałem podmiotów zagranicznych⁴, zastąpionej później ustawą o spółkach z udziałem podmiotów zagranicznych.⁵

Przełom ustrojowy i gospodarczy stał się determinantą wielu zmian, między innymi umożliwił dynamiczny rozwój leasingu. W roku 1990 pojawiły się pierwsze spółki leasingowe, najwięcej ich powstało w latach 1995-1996.⁶

Przez wiele lat w świetle ustawodawstwa polskiego leasing nie posiadał regulacji prawnej i funkcjonował jako umowa nienazwana obok timescheringu, franchaisingu, etc.

¹ J. Poczobut, *Umowa leasingu w prawie krajowym i międzynarodowym*, W-a 1996, str. 25-26.

² M. Gołda, *Leasing. Zagadnienia prawne*, Difin W-a 1999, str.13-14.

³ Dz.U. Nr 41, poz.324 z późn. zm. (14.06.91).

⁴ Dz.U. Nr 41, poz.325 z późn. zm.(14.06.91).

⁵ Dz.U. Nr 60, poz.253 z późn. zm.(14.06.91).

⁶“Polski Rynek Leasingu”-rocznik 1996, str.6.

Przez umowę *leasingu finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania albo używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego.*⁷

Nowa umowa leasingu wprowadzona do Kodeksu cywilnego w roku 2000 jest rozwiązaniem dawno oczekiwanym i potrzebnym. Nowe przepisy mają zastosowanie do umów leasingu, zawieranych po 9 grudnia 2000r. i powinny wpłynąć korzystnie na działalność leasingową w Polsce. Leasing miał jednak dotychczas bardzo skromną regulację, w zasadzie jedynie w prawie podatkowym (umowa leasingu jest często wymieniana w przepisach podatkowych obok najmu i dzierżawy, jako umowa "o podobnym charakterze"). Ten brak pełnego unormowania miał wiele ujemnych skutków. Opierając tę coraz bogatszą działalność na umowie nienazwanej, konstruowano ją na podstawie ogólnych zasad prawa cywilnego i nierzadko zróżnicowanym poglądzie na to, co jest istotą leasingu. Istniała więc w obrocie mozaika takich umów, ponieważ każda firma leasingowa ma własne ich wzory czy ogólne warunki. Powstają na tym tle spory, zwłaszcza z organami skarbowymi, o zasady opodatkowania takiej transakcji.

Wprowadzenie tego rodzaju umowy do przepisów k.c.(art.709¹ i nast.) - księgi trzeciej, traktującej o zobowiązaniach, wyraźnie sprecyzowało zakres praw i obowiązków jej stron – są one chronione. Na obydwu stronach umowy spoczywają tak prawa, jak i obowiązki. Korzystający nie powinien podejmować takich działań, które by w rażący sposób łamały warunki umowy. Zarówno korzystający, jak i finansujący, powinni przestrzegać praw i obowiązków na nich spoczywających. Konsekwencją niedotrzymania warunków umowy jest jej rozwiązanie, zerwanie, wygaśnięcie.⁸ Odstąpienie od umowy może być np. skutkiem oddania rzeczy przez korzystającego, bez zgody finansującego, osobie trzeciej. Natomiast istotną przyczyną wygaśnięcia umowy jest odstąpienie przez finansującego od umowy ze zbywcą rzeczy, gdzie przyczynę stanowią wady rzeczy. Przy zaistnieniu takich okoliczności, finansujący może żądać od korzystającego wypłacenia wszystkich wynikających z umowy rat (jeszcze nie zapłacono-

⁷ Dz.U.0074.857-art 709(1).

⁸ Ibid.,-art.709(11).

nych), naturalnie pomniejszych⁹ o korzyści, jakie finansujący uzyskał, na skutek ich zapłaty przed terminem wygaśnięcia umowy leasingu oraz umowy ze zbywcą.

Przyczyną wypowiedzenia umowy leasingu korzystającemu jest nieuiszczenie rat w terminie ustalonym w umowie.

Przepis prawa precyzyjnie określa skutki zwłoki w przypadku płacenia co najmniej jednej raty leasingowej. Finansujący jednak może pisemnie wyznaczyć dodatkowy termin jako ostateczny do zapłaty należności przez korzystającego. Finansujący, bez uprzedniego zgłoszenia żądania przez korzystającego¹⁰, nie może odstąpić od umowy ze zbywcą z powodu wady rzeczy. Jeżeli wypowiedzenie umowy leasingu nastąpiło z winy korzystającego - będzie on musiał uiścić wszystkie raty leasingowe, zmniejszone o korzyści jakie kontrahent uzyskał w wyniku wcześniejszej zapłaty i rozwiązania umowy leasingu. Poza tym finansujący może skorzystać z opcji sprzedaży rzeczy, będącej przedmiotem leasingu. Wówczas nabywca takiej rzeczy przejmuje automatycznie prawa finansującego, który to musi niezwłocznie powiadomić korzystającego o tym fakcie.¹¹

Nie wszystkie aspekty i wątpliwości umowy leasingu znajdują odpowiedź w przepisach Kodeksu cywilnego, np. odpowiedzialność finansującego za wady rzeczy powstałe z jego winy, zwrot rzeczy przez korzystającego po zakończeniu umowy leasingu, czy ulepszenie rzeczy przez korzystającego - tu występuje odesłanie do stosowania odpowiednich przepisów umowy najmu, w kwestii zapłaty przez korzystającego rat przed terminem - odesłanie do odpowiedniego korzystania z przepisów o sprzedaży na raty.

RODZAJE LEASINGU

Leasing występuje w obrocie prawnym w następujących odmianach:

1. **Leasing finansowy** (*financial* lub *finance lease*) ma miejsce, gdy czas trwania umowy jest zarazem czasem bliskim okresowi całkowitego zużycia (amortyzacji) rzeczy. Często spotykaną w praktyce w tym rodzaju leasingu klauzulą, jest opcja wykupu. Strony zobowiązują się do zawarcia umowy sprzedaży przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy. Ten rodzaj leasingu wiąże się z pełnym zwrotem nakładów poniesionych przez finansującego na przedmiot leasingu, kosztów kredytowania i jego zysku. Ma on najczęściej charakter pośredni (*indirect lease*), gdyż w transakcji funkcjonuje najczęściej przedsię-

⁹ Ibid., -art. 709(8)§.5.

¹⁰ Ibid., -art. 709(13)§2.

¹¹ Ibid., -art. 709(14).

biorstwo finansujące zakup dobra od jego producenta, po czym udostępnia je na zasadach leasingu.¹²

2. **Leasing operacyjny** (bieżący) występuje, gdy rzecz oddana jest na czas krótszy niż czas jej amortyzacji, może być zatem po zakończeniu umowy oddana w leasing następnej osobie. Z reguły okres ten trwa maksymalnie do lat trzech (*short-time-lease*). Finansujący w ramach jednego cyklu nie odzyskuje swoich nakładów związanych z nabyciem przedmiotu leasingu. Swoistym wariantem leasingu operacyjnego jest leasing „mokry” (*wet leasing*), polegający na tym, że finansujący świadczy dodatkowe usługi; przedmiotem tego leasingu są z reguły statki morskie albo powietrzne. Finansujący udostępnia personel, paliwo oraz inne rzeczy niezbędne do prawidłowego funkcjonowania leasingu. Kolejnym wariantem jest leasing „suchy” (*dry lease*) - polegający na tym, iż jeżeli przedmiot leasingu to statek morski lub powietrzny - finansujący udostępnia go do wykorzystania bez świadczenia usług dodatkowych.¹³
3. **Leasing pośredni** oznacza, że umowa jest zawierana z przedsiębiorstwem wyspecjalizowanym w działalności leasingowej, nie będącym przy tym producentem rzeczy, które oddaje w leasing. Jeśli rzecz jest tak droga, że leasingodawcy nie stać na jej kupno, to on sam, a nie korzystający, zajmuje się uzyskanie kredytu na jej zakup i obsługą tego kredytu. W całej transakcji uczestniczą więc co najmniej trzy podmioty.

Schemat takiej transakcji kształtuje się następująco:

- a. przedsiębiorstwo leasingowe dokonuje zakupu od producenta maszyn lub urządzeń, które wskazuje mu przyszły ich użytkownik;
- b. przedsiębiorstwo leasingowe, zachowując własność nabytej rzeczy, przekazuje ją odpłatnie do korzystania użytkownikowi.

Często leasing pośredni jest droższy od leasingu bezpośredniego, ponieważ w pierwszym przypadku pojawia się pośrednik, który dolicza swoją prowizję. Jednakże dostawcy, którzy nie udostępniają swoich dóbr na zasadzie leasingu bezpośredniego – nawiązują współpracę z wyspecjalizowaną firmą leasingową, decydując się jednocześnie do pewnych ustalonych upustów cenowych na ich rzecz. Stąd nie zawsze tautologią będzie twierdzenie, iż leasing pośredni jest droższy od bezpośredniego.

4. **Leasing bezpośredni** zachodzi, gdy finansującym jest sam producent rzeczy oddanej do korzystania. Odgrywał on decydujące znaczenie w

¹² Józef Okolski (red), *Prawo Handlowe*, KiK W-a 1999, str. 460-461.

¹³ M. Gołda, *Leasing...*, str. 24-25.

XIXw. w USA-często był wykorzystywany do monopolizacji rynku przez wytwórców maszyn do produkcji obuwia i innych dóbr konsumpcyjnych. Zmuszano mianowicie kontrahenta do zawierania niekorzystnych transakcji wiązanych, przynoszących ich wytwórcom nieuzasadnione korzyści.

5. **Revolving leasing** zawiera dodatkowo zobowiązanie finansującego do wymiany rzeczy, gdy ulegnie ona zużyciu.
6. **Leasing zwrotny** (*sale and leaseback*) polega na tym, że właściciel rzeczy najpierw ją sprzedaje, a później tę samą rzecz bierze w leasing. Korzystający, sprzedając swój majątek, otrzymuje w zamian płynny kapitał (aktywa obrotowe) i może go wykorzystać w dowolny sposób, jednocześnie mając możliwość korzystania z rzeczy na zasadzie leasingu ze sprzedanych finansującemu dóbr inwestycyjnych.¹⁴

Po wielu latach utrudniania leasingu przez przepisy, zapowiada się zwrot w polityce państwa, a związane jest to z nowymi zasadami odliczania podatku VAT od wartości leasingowych aut osobowych.

Dla małych i średnich przedsiębiorstw leasing to niewątpliwie najkorzystniejszy sposób dostępu do kapitału. Z leasingu, jako formy finansowania zakupu, mogą korzystać osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz osoby prawne. W Polsce środkiem trwałym, najczęściej leasingowanym przez małe i średnie firmy, jest samochód. Jest to bowiem zwykle niezbędne narzędzie pracy dla przedsiębiorcy.

Od 1stycznia 2002 r obowiązywać będą wyższe limity odliczeń.

Leasingobiorca będzie mógł w pełni wpisywać w koszty raty leasingowe samochodu osobowego. Są jednak warunki: umowa musi być zawarta na czas wynoszący przynajmniej 40% normatywnego okresu amortyzacji przedmiotu.

W przypadku samochodu są to 2 lata. Takie rozwiązanie pozwoli uniknąć fikcyjnego leasingu, który był w rzeczywistości sprzedażą.¹⁵ Dzięki nowym przepisom łatwo będzie ustalić wartość końcową leasingu, co ma podstawowe znaczenie przy zbywaniu jej po wygaśnięciu umowy. I tak, nabycie przez korzystającego składników majątkowych na podstawie umowy leasingu będzie bardziej opłacalne niż nabycie ich na podstawie umowy sprzedaży.

VAT dla zawodowców – to atrakcja dla firm m.in. leasingowych, a także dealerów samochodów. Przysługiwać im będzie obniżenie lub zwrot różnicy podatku należnego, gdy zakupią samochód osobowy lub inny o do-

¹⁴ Ibid., str.25-29.

¹⁵ "Życie Handlowe"- Raport -nr 87, październik 2001, str. 36.

puszczalnej ładowności do 500 kg, a potem odsprzedadzą go lub oddadzą w leasing. Prawo do obniżenia kwoty albo zwrot różnicy podatku należnego przysługuje, jeżeli odpisów amortyzacyjnych dokonuje korzystający, a więc, gdy finansujący nie może zaliczać poniesionych wydatków do kosztów uzyskania przychodów. Dotychczas ani leasingodawca, ani leasingobiorca nie mieli prawa do takiego odliczenia.

A było to sprzeczne z zasadą jednokrotnego opodatkowania.

Jednakże w zakresie leasingu nowe przepisy odnoszą się tylko do nowych umów i dotychczasowe muszą być rozliczane wg. starych zasad.

Od stycznia 2002r. zaczną obowiązywać przepisy, dzięki którym z 10 tys. do 20.tys. euro wzrośnie wartość samochodu osobowego, do której odpisy amortyzacyjne i składki ubezpieczeniowe stanowią koszt uzyskania przychodu. Taka sama kwota wartości przysługiwać będzie podatnikom podatku dochodowego od osób fizycznych, jak i prawnych, mimo że ci drudzy mieli uzyskać limit do 15 tys. euro.¹⁶

LEASING A INNE UMOWY

LEASING A NAJEM

Leasing jest ukształtowany podobnie jak najem, ale nie oznacza to, że są to identyczne umowy. Leasing polega na oddaniu rzeczy do używania przez czas oznaczony, w zamian za określone płatności (czynsz leasingowy). Natomiast umowa najmu polega na zobowiązaniu wynajmującego do oddania rzeczy do używania przez czas oznaczony lub nieoznaczony, w zamian za umówiony czynsz. Mimo podobnego sformułowania, nie są to umowy jednoznaczne.

Pierwsza różnica wynika z faktu, że umowa najmu jest uregulowana przepisami kodeksu cywilnego. Regulację tę - w odniesieniu do najmu lokali mieszkalnych - uzupełnia ustawa o najmie lokali i dodatkach mieszkaniowych. Leasing natomiast został do chwili obecnej uregulowany kompleksowo w kodeksie cywilnym. Mają do niego także zastosowanie np. przepisy podatkowe, oraz celne.

Druga różnica dotyczy celu, jaki te umowy mają realizować. Leasing jest zawierany dla osiągnięcia celu gospodarczego, którym jest - dla leasingodawcy - zysk, a dla leasingobiorcy - możliwość użytkowania określonego dobra w zakresie prowadzonej działalności. W przypadku najmu mogą być

¹⁶ Ibid., str 37.

realizowane cele produkcyjne¹⁷, ale z reguły znajduje on większe wykorzystanie dla celów konsumpcyjnych. Leasing zawsze jest zawierany na czas oznaczony, którego długość określa umowa stron. Najem natomiast może być zawarty również na czas nieoznaczony. W przypadku leasingu, ze względu na z góry określony czas jego trwania, umowa rozwiązuje się z upływem okresu, na jaki została zawarta. Co do możliwości jego wypowiedzenia - /zobacz: zakończenie umowy/. Natomiast w przypadku najmu zawartego na czas nieoznaczony, strony mogą go wypowiedzieć. Ponadto w każdym przypadku wynajmujący może wypowiedzieć najem, i to bez zachowania okresu wypowiedzenia, jeśli najemca nie płaci czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności.

Różnice występują także w sposobie określenia wzajemnych praw i obowiązków stron umowy. Leasingodawca nie jest zobowiązany do zapewnienia używalności rzeczy w trakcie trwania umowy leasingu. Nie odpowiada on względem leasingobiorcy za przydatność rzeczy do umówionego użytku. Natomiast wynajmujący, w przypadku umowy najmu, ma obowiązek zapewnienia właściwego stanu rzeczy, tak, by była ona zdalna do umówionego użytku. Czynsz w umowie leasingu jest zawsze wyrażony w pieniądzu i płatny jest w określonych ratach. Jego wysokość jest tak skalkulowana, by wyrażała cenę wytworzenia (zakupu)¹⁸ rzeczy oraz zysk firmy leasingowej. Raty leasingowe mają charakter świadczenia jednorazowego, tyle że podzielonego w czasie. Natomiast w przypadku najmu czynsz może być zapłacony od razu z góry, ale może być też płacony w określonych terminach, np. co miesiąc. Czynsz taki nie jest jednak częścią całego, z góry ustalonego zobowiązania, jak to ma miejsce w przypadku leasingu, ale ma charakter świadczenia okresowego. Oznacza to, że najemca spełnia w ten sposób szereg świadczeń jednorazowych, które jednak nie muszą się składać na całość z góry określoną. Świadczenie korzystającego jest więc jednym świadczeniem spłacanym w częściach, zaś świadczenie najemcy ma charakter okresowy.¹⁹

Poza tymi różnicami, przepisy kodeksu cywilnego nakazują odpowiednie stosowanie do umów leasingu niektórych przepisów odnoszących się do najmu. Dotyczy to odpowiedzialności finansującego za wady rzeczy powstałe na skutek okoliczności, za które finansujący odpowiada. Jeśli rzecz leasingowana ma tego rodzaju wady, korzystający może żądać odpowiedniego obniżenia rat za czas trwania wad. W takim bowiem przypadku,

¹⁷ K. Kruczałak, *Prawo Handlowe. Zarys wykładu*, Wydawnictwa Prawnicze, W- a 1997, str.459-465.

¹⁸ Jan Brol, *Leasing umową nazwaną*, " Rzeczpospolita" Nr 263, 2000.

¹⁹ Ibid., str. 23.

skoro wady nie obciążają zbywcy rzeczy, odpowiedzialność z tego tytułu ponosi finansujący. Korzystający może także wypowiedzieć umowę bez zachowania terminów wypowiedzenia, jeśli:

- w chwili wydania rzeczy, rzecz ta miała wady, które uniemożliwiają przewidziane w umowie używanie jej;
- jeśli wady takie powstały później, czyli już w trakcie używania przedmiotu leasingu, a finansujący, mimo otrzymanego zawiadomienia, nie usunął ich w czasie odpowiednim;
- jeśli wady są tego rodzaju, że nie dadzą się usunąć.

Korzystającemu nie przysługują jednak takie uprawnienia, w sytuacji, gdy w chwili zawarcia umowy wiedział o wadach. Ponadto do leasingu mają zastosowanie przepisy o najmie, w zakresie wynikającym z przekazania przez leasingobiorcę leasingowanej rzeczy osobie trzeciej do używania. W takim przypadku leasingobiorca wraz z osobą trzecią odpowiada wobec leasingodawcy za to, że rzecz taka będzie używana zgodnie z obowiązkami wynikającymi z umowy leasingu.²⁰

Po zakończeniu leasingu, tak jak w przypadku najmu, leasingobiorca jest obowiązany zwrócić rzecz w stanie nie pogorszonym. Leasingobiorca nie ponosi jednak odpowiedzialności za zużycie rzeczy, które jest następstwem jej prawidłowego używania. Jeśli korzystający w umowie leasingu ulepszył rzecz leasingowaną, finansujący może – według swego wyboru – albo zatrzymać te ulepszenia za zapłatą sumy, odpowiadającej ich wartości w chwili zwrotu, albo żądać przywrócenia stanu poprzedniego. Uprawnienia finansującego są zatem w tej kwestii zbieżne z uprawnieniami wynajmującego.

LEASING A UMOWA DZIERŻAWY

Umowa leasingu polega na oddaniu rzeczy do używania przez czas oznaczony, w zamian za określone płatności (czynsz leasingowy). Nie została ona uregulowana w kodeksie cywilnym. Natomiast przez umowę dzierżawy rozumieć należy prawo do używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony lub nieoznaczony. Dzierżawca zaś zobowiązuje się płacić umówiony czynsz. Leasing jest umową okresową. Jest ona zawierana na czas oznaczony, zgodny z wolą stron. Dzierżawa zaś może być zawierana zarówno na czas oznaczony jak i nieoznaczony. Z reguły umowa ta ma charakter długotrwały. Świadczą o tym przepisy, zgodnie z którymi umowę dzierżawy zawartą na czas dłuższy niż 30 lat, poczytuje się po upływie tego terminu za zawartą na czas nieoznaczony.

²⁰ Dz.U. 00.74.857.

Przedmiotem leasingu mogą być nieruchomości lub rzeczy ruchome. Wyłączony jest w zasadzie leasing dóbr niematerialnych. Natomiast dobra takie można wdzierżawić, jeśli są to dobra tego rodzaju, że przynoszą pożytki.²¹ Przykładowo można tu wskazać dzierżawę praw - tu pożytkami będą np. odsetki.

Czynsz w umowie leasingu jest zawsze określony w pieniądzu. W przypadku dzierżawy można go płacić nie tylko w pieniądzu, ale i w rzeczach innego rodzaju, np. w formie pracy wykonanej przez dzierżawcę na rzecz wydzierżawiającego. Ponadto czynsz dzierżawny może być i często jest w praktyce płacony w ułamkowej części pożytków, jakie przynosi przedmiot dzierżawy. Może to być np. część plonów zebranych z wydzierżawionego pola.²²

LEASING A POŻYCZKA

Umowa leasingu polega na oddaniu rzeczy do używania przez czas oznaczony, w zamian za określone płatności (czynsz leasingowy). Natomiast w umowie pożyczki, dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na kupującego własność określonej ilości pieniędzy lub rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku. Pożyczający zaś zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tej samej jakości.

Przedmiotem leasingu mogą być zarówno nieruchomości, jak i rzeczy ruchome. Natomiast przedmiotem pożyczki są tylko i wyłącznie ruchomości. W przypadku leasingu są to rzeczy oznaczone co do tożsamości, czyli według przymiotów im tylko właściwych. Będzie to więc np. komputer firmy A, maszyna firmy B o określonych parametrach itp. Przedmiotem pożyczki mogą być natomiast pieniądze, w znaczeniu środków płatniczych,²³ albo ruchomości oznaczone tylko rodzajowo. Chodzi tu o przedmioty określone według cech właściwych całemu gatunkowi, np. tona zboża, wagon żwiru itp.

W przypadku leasingu, firma leasingowa pozostaje przez cały czas właścicielem przedmiotu leasingu. Leasingobiorca otrzymuje rzecz jedynie do posiadania i używania, ale nie przechodzi na niego jej własność. Natomiast pożyczka ze swej istoty musi prowadzić do przeniesienia własności rzeczy lub pieniędzy na osobę biorącą pożyczkę. Pożyczający, dokonując zwrotu pożyczki, przeniesie z kolei własność tej samej ilości pieniędzy lub rzeczy tego samego gatunku i jakości na dającego pożyczkę. Nie będą to oczywi-

²¹ J.Okolski(red.), *Prawo Handlowe...*, str.460-470.

²² Dz.U. nr 16,poz. 93 z późn. zm.-art 693 §2.

²³ Ibid.,-art.720.

ście "te same" rzeczy czy pieniądze, czyli te pożyczone, ale "takie same", w znaczeniu tej samej jakości i ilości.²⁴ Skoro zaś pożyczkobiorca staje się właścicielem pożyczonego dobra, może nim swobodnie rozporządzać i wykorzystać zgodnie ze swoją wolą. Leasingobiorca może tylko posiadać rzecz wziętą w leasing oraz użytkować ją. Po zakończeniu leasingu powinien zwrócić ją leasingodawcy, chyba że będzie mógł skorzystać z opcji jej zakupu.

Umowa leasingu jest zawsze umową odpłatną, natomiast pożyczka - niekoniecznie. Jeśli jest odpłatna, to ceną płaconą pożyczkodawcy są np. odsetki.

LEASING A KREDYT BANKOWY

Leasing często jest pojmowany jako rodzaj kredytu rzeczowego, udzielnego leasingobiorcy. Podkreślić jednak należy, iż nie jest to kredyt bankowy sensu stricto. Zgodnie z treścią art. 69 i nast. ustawy z dnia 29.08.1997r. - Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy, na czas oznaczony, kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na określony cel, a kredytobiorca²⁵ zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach ustalonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonym terminie, oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Z regulacji tej wynika, iż przedmiotem umowy kredytowej jest wyłącznie określona kwota środków pieniężnych, natomiast umowa leasingu może mieć za przedmiot zarówno rzeczy ruchome, jak i nieruchomości, dobra konsumpcyjne jak i przemysłowe itp. W przypadku zatem kredytu do dyspozycji klienta pozostawia się środki pieniężne, zaś w przypadku leasingu - towar. Ustalone raty leasingowe nie stanowią ponadto odsetek za udzielony kredyt, lecz pełnią funkcję wynagrodzenia płaconego leasingodawcy za oddany do korzystania przedmiot.

W odniesieniu do leasingu operacyjnego pełna kwota spłat rat leasingowych stanowi dla leasingobiorcy koszt uzyskania przychodu, zaś w przypadku kredytu kosztem są tylko odsetki oraz amortyzacja. Istotną różnicą jest także i to, że wymogi banków, dotyczące zabezpieczenia spłaty kredytu, są znacznie bardziej rygorystyczne niż w przypadku leasingu.

Pomimo zatem pewnych cech wspólnych leasingu i kredytu, tj. określonego czasu trwania umowy, należności, wyrażonych w jednostkach pie-

²⁴ W. Czachórski, *Zobowiązania*, PWN, W-a 1999, str. 337-342.

²⁵ Dz. U. Nr 140, poz. 939, z późn. zm.

nieżnych, czy podobnych zabezpieczeń obu transakcji (weksle, poręczenia itp.), zasadnicza różnica między tymi umowami tkwi w ich przedmiocie. Porównując finansowanie danego przedmiotu kredytem bankowym i leasingiem operacyjnym, można stwierdzić, iż leasing dla niektórych dóbr, np. dla samochodów jest korzystniejszy. Przy założeniu bowiem, iż wartość przedmiotu wynosi 100, czas finansowania jest taki sam, zaś raty są równe, przy tych samych dochodach przedsiębiorca, decydując się na kredyt, musi uwzględnić oprocentowanie kredytu i prowizję bankową. Łączny zatem koszt kredytu stanowić będzie suma odsetek, prowizja od zawartej umowy, ubezpieczenie za cały okres jej trwania oraz podatek dochodowy. Natomiast koszty finansowania określonego dobra leasingiem operacyjnym obejmują raty leasingowe wraz z ubezpieczeniem przedmiotu leasingu, cenę wykupu (z reguły równą jednej racie leasingowej), oraz podatek. Istotną oszczędność dla leasingobiorcy, w przypadku tego typu leasingu,²⁶ stanowi fakt, iż odpisów amortyzacyjnych dokonuje leasingodawca, a zatem nie obciążają one leasingobiorcy. Nie obciąża go też koszt zakupu danego dobra za jego wartość początkową (tj. jak przyjęto w przykładzie 100 zł), a tylko koszt jego ewentualnego wykupu po spłacie ostatniej raty - w wysokości równej - z reguły - jednej racie. Umowa leasingu operacyjnego nie znajduje więc odzwierciedlenia w bilansie leasingobiorcy, który dzięki temu zachowuje neutralność bilansową.

Dziś przystąpić do umowy leasingu, uzyskać informacje precyzujące warunki umowy, oprocentowanie rat leasingowych możemy drogą internetu, gdzie mamy szerokie oferty różnych towarzystw leasingowych z gotowymi formularzami do wypełnienia. Rozwój leasingu, przy korzystnej regulacji prawnej, jest niewątpliwy. Zapewne dopracowania wymagają jeszcze kwestie podatkowe odnoszące się do leasingu, czy z dziedziny rachunkowości.

Te uzupełniające regulacje dotyczące podatku i rachunkowości utworzą swoisty system regulacyjny działalności leasingowej i przesądzą o jej przyszłości w Polsce. Regulacja w k.c. zdaje się być dobrym zwiastunem.

WNIOSEK LEASINGOWY OFEROWANY PRZEZ INTERNET

1. Informacje o firmie

nazwa firmy:

adres

ulica:

nr domu/lokalu:

²⁶ M. Gołda, *Leasing...*, str. 40-46.

kod pocztowy:

miasto:

data rozpoczęcia działalności gospodarczej:

rodzaj wykonywanej działalności:

tel.:

fax:

osoba upoważniona do kontaktów

imię:

nazwisko:

tel.:

fax:

Podstawa prawna prowadzenia działalności : Wybierz z listy: S.A. Sp. z o.o S.C. Osoba fizyczna Przed.Państw. Spółdzielnia

Regon:

NIP:

2. Charakterystyka działalności gospodarczej

Kapitał Podstawowy w PLN:

wartość majątku trwałego w PLN:

wartość zobowiązań kredytowych w PLN:

rok 1997 rok 1998 rok 1999 rok 2000

(ostatni okres)

Przychody

Dochód

3. Przedmiot leasingu:

4. Wartość netto przedmiotu leasingu:

5. Proponowany okres leasingu:

Wysłanie wniosku do wybranego Oddziału skutkować będzie tym, że w ciągu najdalej 24 godzin pracownik handlowy Oddziału nawiąże kontakt z Wnioskodawcą, celem uzupełnienia informacji i ustalenia terminu spotkania (w siedzibie Wnioskodawcy lub w Oddziale).